

Lausunto: Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta (luonnos 16.2.2026)
Asianumero: VN/335/2019

Nummenkosken Vesivoima Oy on paikallinen pieni yritys, jonka tarkoituksena ja tavoitteena on tuottaa puhdasta uusiutuvaa sähköenergiaa valtakunnan verkkoon. Osakeyhtiön hallinnassa olevaa voimalaitosta pidetään yllä paikallisin voimin. Sähköntuotannon lisäksi yhtiöllä on merkitystä kulttuurihistoriallisesti tärkeän miljöön elinvoimaisena pitämisessä, niin rakennusten kuin paikallisten yritystenkin kannalta.

Nummenkosken Vesivoima Oy kunnosti 1960-luvulla rakennetun vesivoimalaitoksen 2010-luvun vaihteessa silloisen voimassa olevan vesilain mukaisesti, luottaen, että voimalaitoksella on edessään pitkä käyttöikä. Samalla kunnostettiin myös hyvin huonossa kunnossa olevat patorakennelmat patoturvallisuuslain mukaisesti. Voimalaitoksen kokoon nähden investointi oli merkittävä, takaisinmaksuajan muodostuessa näin hyvin pitkäksi.

Nummenkosken Vesivoima Oy:n liikevaihto vaihtelee vuotuisen pörssisähkön hinnan mukaan. Liikevaihto on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana keskimäärin noin 30 000 euroa.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta (luonnos 16.2.206) on useita kohtia, joissa voidaan nähdä, että voimalaitoksen taloudellinen ylläpitäminen käy täysin mahdottomaksi lain tullessa voimaan.

Etenkin luvussa 4.2.1.2 Yritykset – pidetään lähtökohtana, että voimalaitosta hallinnoiva yritys veloitetaan rakentamaan kalatie kustannuksellaan. Samaisessa luvussa esitetään ohjeellisia arvioita kalateiden rakentamisesta sekä sen ylläpitämisestä koituvista kustannuksista (Taulukko 3.). Laskennallisesti kalatien rakentamiskustannukset kyseiselle laitokselle nousisivat n. 800 000 euroon. Lisäksi on arvioitu, että kalatien vuotuiset käyttö- ja ylläpitokustannukset olisivat noin 3 % rakenteen toteuttamiskustannuksista. Arvioitujen seurantakustannusten kanssa tämä merkitsisi noin 45 000 euron vuotuisia lisäkustannuksia.

Tämän lisäksi voimalaitokselle syntyy tuotannonmenetystä kalatiehen juoksutettavan vesimäärän kautta. Tuotannonmenetyksen arviointi tarkasti on vaikeaa mutta sen voidaan olettaa olevan noin 10 % vuotuisesta tuotannosta.

Katsomme, että toteutuessaan vesilain muutoksesta aiheutuvia velvoitteita ei voida mitenkään pitää kohtuullisina. Kustannusten suuruudesta johtuen, niille ei ole mahdollista laskea takaisinmaksuaikaa. Ne eivät myöskään ole missään muotoa linjassa lakimuutosehdotuksen 7 *Sääntökohtaiset perustelut* -luvussa (luonnoksen sivu 56) mainitun vesitaloushankkeesta saatavan hyödyn vähentymisen kanssa.

Oikeusvaltiossa ei voida mitenkään pitää kohtuullisena, että toimintaympäristö muuttuu investoinnin takaisinmaksuaikaan nähden näin paljon kustannusrakenteen osalta. Lain voimaantulo tällaisenaan olisi perustuslain vastaista (kohtuuton toimintaympäristön muutos), johon myös viitataan luvussa 5.1.3 sivu 40 sekä luvussa 12 sivut 59...64. Pienissä laitoksissa pitäisi ottaa huomioon kokonaiskustannusrakenteen muutos.

Katsomme, että eduskunnalle annettava esitys laiksi vesilain muuttamisesta pitäisi valmistella huolella uudestaan, jotta se ottaa huomioon tässä lausunnossa esitetyjä epäkohtia, eikä näin ole ristiriidassa perustuslain kanssa.

Lakimuutosehdotuksessa on luvussa 4.2.1.2 sivulla 32 esitetty, että ehdotetuilla muutoksilla voi olla myös positiivisia vaikutuksia vesivoimatuotannolle, alla ote tekstistä:

”Toisaalta ehdotetuilla muutoksilla voi olla myös taloudellisia hyötyjä vesivoimatuotannolle pitkällä aikavälillä. Edellä on arvioitu, ettei ehdotettujen muutosten vaikutus sähkön hintaan olisi erotettavissa sähkön hinnan normaalista vaihtelusta. Kun kuitenkin pienikin sähköntuotannon väheneminen nostaa hieman sähkön markkinahintaa, voi tämä hintojen nousu osin kompensoida voimalaitosten tuotannon menetyksiä, sillä jäljelle jäävästä sähköntuotannosta voidaan saada korkeampia markkinatuottoja. Samalla kalateiden rakentaminen ja muiden ekologisten toimenpiteiden toteuttaminen voi parantaa vesivoimatuotannon mainetta vastuullisena toimijana, mikä voi tuoda välillisempää hyötyä toimialalle.”

Katsomme, että olisi kohtuullista, että näitä positiivisia vaikutuksia tarkkaillaan ja velvoitteiden aiheuttamat kustannukset vesivoimatuotannolle sidotaan näihin positiivisiin taloudellisiin vaikutuksiin.

Kunnioittaen,
Nummenkosken Vesivoima Oy